

Abonamântulu

Pentru monarhia:
Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru strainatate:
Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.

Fóia apare in fie-care
Sâmbata.

Unirea

Fóia besericésca-politica.

Insertiuni

Unu şiru garmond:
odata 7 cr., a dóu'a óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
si de fie-care publica-
tiune timbru de 30 cr.

Totu ce privesce fóia
se se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirei»
in
Blasiu.

Anulu I.

Blasiu 7 Februariu 1891.

Numerulu 6.

La cestiunea programului nostru.

Blasiu, 6 Febr. 1891.

III.

Amu inchiatu articolulu nostru din numerulu trecut cu ide'a, cá aceia, pre cari i-a surprinsu pastrea nóstra, n'ar trebui sè ne întrebe atât'a, cá pentru ce voim noi a face politica religiósá in intielesulu crestinismului, cátu mai multu, cá ce lipsa are poporulu nostru de o atare politica, si a dóu'a, cá poporulu nostru cum se póte fericí prin ea?

La întrebările aceste ne vom încercá a respunde in articolulu de fatia.

Recerinti'a cea de ántâiu a ori si cárei politice sanetóse este, cá ea sè nu fia in opusetiune cu insa-si natur'a omului si cu legile acele ale societáti omenesci, cari se deducu din insa-si natur'a acést'a a omului si a lumii, ce-lu încúngiura, si cari si producu in societate totu de-a un'a efectele loru cu ace'a-si necesitate imperativa, cu cari legile fizice -si producu in natura efectele loru.

Istori'a ne subministra destule casuri, cándu o politica contraria naturei omenesci si legiloru societáti a dusu state si popóre mari la pierire. Dintre cele mai multe ne provocámu numai la pierirea cea tragica a poporulu románú, cá si care in privintia politica n'a mai jocatu altulu o rola atâtu de stralucita in istori'a omenimei. Si ce a dusu pre poporulu acést'a domnitoriu alu lumii la pierire? Politic'a lui cea opusa naturei omenesci si legiloru societáti.

Cándu Rom'a a nimicitu pentru totu de-a un'a Cartagen'a, inamiculu celu

mai mare si mai puternicu, ce l'a avutu ea óre cándu, atunci de-odata si-a implântatu pumnalulu si in inim'a sa. Cáci ne mai avéndu acum nici unu inamicu, de care sè se téma, a începutu a se molesí si a se cufundá in desfrénari, si prin ace'a a decadé, fiindu-cá natur'a omului si cá individu si in societate poftesce lupta continua, si lip-sindu lupt'a decada si omulu si societatea lui. Cáta psihologia sanetósa au avutu barbatii aceia dintre Romani, cari din patriotismulu celu mai curatu s'au opusu nimicirei Cartagenei, cá astfeliu poporulu avéndu totu de-a un'a unu inamicu puternicu, de care sè se téma, se se otielésca in continuu si sè nu decada! Viersulu acestoru politici adevérati si departe vedietori au resunatu inse in desiertu. Si asiá Rom'a de atunci si-a începutu decadinti'a, pâna ce in urma trecúndu prin tóte fazele ei a pieritu in unu sférsitu fára gloria, si noi astádi plângemu pre ruinele ei, cum plânsese óre cándu Caesar pre ale Cartagenei. Tragic'a ei decadintia si tragicomic'a ei pierire au potutu sè servésca secoliloru de invetiátúra, cátu de amaru se resbúna calcarea legiloru acelor'a, ce Domnedieu le-a saditu in natur'a omului si a societáti lui.

Principiulu superbiei inse, ce pândesce in sufletulu omului, de multe ori nu-lu lásá, cá sè primésca invetiátúrele, ce i-le-a propusu Domnedieu in cartea cea mare a istoriei. Si asiá témpulu nostru, cá si cum esemplulu Romei n'ar fi esistatu, s'a pusu si elu in opusetiune

cu legile aceste puse de Domnedieu, si acum platesce amaru opusetiunea acést'a.

Cándu „marea“ revolutiune francesá a începutu cu derimarea edificiulu celui vechiu alu societáti europene, care din multe cause nu se mai poteá sustiéné, atunci si-a scrisu pre stindartulu sèu nesce principii atâtu de false despre natur'a si societatea omenésca, cátu aplicate in politica au trebuitu sè produca confusiunea cea mai mare in societate si o nemultiamire atâtu de intensiva si estensiva, cum n'a mai vedíutu omenimea culta nici cándu mai înainte.

Omulu este dela natura bunu. Déca cu tóte aceste esistu rele in statu, caus'a este de a se cautá numai in ace'a, cá statulu pâna acum nu i-a datu omului libertatea cuvenita de a-si întrebuintiá natur'a sa asiá, precum voiesce. Sè se concéda individulu libertate cátu se póte mai mare, si atunci pre paméntu va fi unu paradisu. Mai departe omulu cá atare este independentu. Nu cunósce preste sine Domnedieu, nu lege domnedieésca, nu dreptu esistentu alu altuia asupr'a lui. Ce cunósce, suntu legile, ce si-le face elu însu-si in statu pentru binele sèu.

Aceste au fostu principiile fundamentale despre natur'a omului, cu cari revolutiunea francesá si-a propusu a organisá din nou si a fericí societatea européna, asiá cátu entusiaştii revolutiunei acesteia enunciasera axiom'a istorica, cumcá epoc'a de aurú a omenimei nu in trecutú este de a se cautá, ci in venitoriu este de a se acceptá.

Feuilleton.

Témpulu nostru si electricitatea.

In dílele nóstre in câteva clipite potemu se primimu si se tramitemu sciri dintr'o tíera intr'alt'a, si potemu se vorbimu asiá, cátu verb'a nóstra se fia audíta la departári de dieci si sute de chilometri. Electricitatea seau curentele electricu, ce curge prin sfrm'a telegrafulu, e gur'a lumii, ce pórtá vestile, si totu curentele electricu prinde vorbele sioptite la gur'a telefonulu, le duce la departári mari si le pune in urechi'a persónei, carea ascúlta la celalaltu capetu alu telefonulu, si — lucru de minune — le spune asiá, cum au fostu rostite, încátu dupa vorba poti recunósce pre cel'a, ce-ti vorbesce.

Suntu multe si mari folósele, ce le aduce omenimei telegrafulu si telefonulu, dar' cu tóte aceste ele suntu numai o parte din folósele, ce le trage omulu din electricitate. Omulu a sciutu se afle o multíme de cái si moduri, cá se-si faca folosítóre electricitatea, si pre dí ce merge se facu încercári nóue si

se nascocescu cái nóue. Nu este anu, care se nu ne lase cá mostenire o aplicare nóua a electricitáti, si astádi aplicárele aceste asiá de multe-su si asiá de tare se sporescu, încátu multi ómeni abiá -si mai potú inchipuí o inventiune nóua, carea se nu se razeme pre electricitate.

Telegrafulu, care l'amu capetatu cá mostenire dela partea prima a vécului nostru, si anume in form'a de astádi dela americanulu Morse (1873), intr'atát'a e de latitu, încátu abiá se áfla orasielu, care se nu-si aiba statiunea sa telegrafica.

Telefonulu e multu mai tineru. A fostu inventatu la anulu 1860. inse forma mai practica abiá la anulu 1876 i-a datu americanulu Bell, éra mai târdíu a fostu perfectionatu din partea lui Siemens, asiá cátu astádi orásiele mari pre lângá statiunile telegrafice -si mai au si statiunile loru telefonice, si in curéndu abiá va mai fi orasiu fára statiune telefonica.

Curentele electricu încaldiesce sfrm'a, prin care trece. Decumva sfrm'a e fórté subtíre si curentele destulu de puternicu,

atunci sfrm'a se inrosiesce, apoi se albesce, si respândesce o lumina alba fórté frumósá.

Lumin'a electrica e multu mai frumósá si mai puternica, decátu lumin'a de petroleu seau de gazu, cáci e sora dulce cu fulgerulu, pre care numai sórele -lu întrece in lumina.

Lumin'a electrica schimbá nóptea in dí, si astfeliu de sine se întielege, cá la lumina electrica ne sémítmu cu multu mai bine cá la lumina de petroleu seau chiar si de gazu.

Lumin'a electrica e copíla resfatiata a díleloru nóstre; hain'a scurta numai in an. 1882 a desbracát'o, cándu a fostu introdusa in unu teatru din London (Savoy-Theater). Curéndu dupa ace'a a începutu se se arete si in alte teatre, in Brünn, Stuttgart, Paris, Milano etc., in musee si alte edificii publice. Óri unde s'a aretatu, a fermecatu si atrasu pre toti, cáci frumseti'a-i orbitóre e insótíta de nisce însuşiri, ce atragu pre toti si cari lipsescu luminei de petroleu si de gazu, si anume: Lumin'a electrica e curata si fára de mirosu si nici pre departe nu strica in mesura asiá mare aerulu, cum se întâmpla acést'a la lumin'a de petroleu si de gazu. Lumin'a electrica nici pre departe nu e asiá

Din principiile aceste au dedusu mai întâiu asiá numitele drepturi ale omului, pre cari cá pre unu evangeliu politicu le-au publicatu cu ceremonii imposante, si apoi, s'au apucatu de pracs'a lor. Tóte barierele, prin cari celu debilu este scutitu in contr'a celui tare, in numele libertátii au fostu sterse. Libertatea cástigului prin comerciú si industria chiar si cu nimicirea la mii de esistintie, a fostu proclamata cá o dogma sociala. Libertatea concurentiei, chiar si déca mii de insi voru fi striviti, libertatea lucrului, chiar si déca cei ce potu lucrá 12 óre pre dí si 7 díle in septemána, voru prepadí cu totul pre cei ce nu potu lucrá atât'a, libertatea usúrei, si déca prin acést'a se voru nimici clase intregi, libertatea impartirii continue a paméntului, si déca prin acést'a clas'a agricultorilor va fi adusa la desperare si nimicita, libertatea esplotárei poporului prin ori si cine, si déca acést'a va duce la producerea unui proletariatu mai inferioru cá sclavii din anticitate seau cá cei din Afric'a, cu unu cuventu tóte libertátile aceste funeste fura proclamate in numele drepturilor omului de pre gilotina si Europ'a invitata, cá sè guste si ea din dulcetiele acestei libertáti, pre cari revolutiunea francesca le-a scaldatu mai întâiu in sânge. Si nu s'au implinitu trei patrare de seculu dela revolutiunea acést'a, si cadiéndu edificiulu socialu celu vechiu si putredu prin mai tóte tierile Europei, principiile revolutiunei francesce au fostu adoptate pretotindenea sub simpaticulu nume: de liberalismu, si puse in pracs'a spre a estinde astfelu paradisulu promis de Francesi la tóte popórele. De sine se întielege, cá tier'a nóstra n'a potutu remáné indereptu, si ea inca s'a acomodatu principiiloru „liberale“ nascute in revolutiunea francesca, si eo ipso amu trebuitu sè sèmtímu si noi urmárilor lor si conformu impregiurárilor nóstre le-amu si sèmtítu in mesúra mai mare cá alte popóre.

Inca nu s'a implinitu inse unu seculu dela revolutiunea francesca, si partea cea mai aléasa a publiculu de prin tóte statele a si inceputu a se convinge, cá promisiunile liberalismului nu numai cá nu s'au implinitu, ci chiar din contra

au turburatu totu ecilibriulu socialu si au produsu in Europ'a o stare de nesuferitu. Libertatea cástigului a datu banului fatia cu lucru o atare putere, cátu multu mai bine sè traiesce cu bani si fára lucru, decátu cu lucru si fára bani. Libertatea comerciului si a industriei a nimicitu si proletarisatu mai de totu clas'a mijlocia, libertatea concurentiei a folositu numai avutilor, éra pre seraci i-a ruinatu, libertatea lucrului s'a prefacutu in libertatea de a flaméndi, cându in urm'a concurentiei celei mari lucrulu nu mai aduce nici ce e neincungiuratu de lipsa spre sustienera sufletului in óse, libertatea impartirii paméntului a produsu ruinarea clasei agricultore, fug'a ei pre la cetátile mari si emigrarea, libertatea usúrei a produsu chinuirea de mórte a claselor lipsite, éra libertatea esplotárei a produsu pauperismulu si decadintia trupésca si morala a poporului. Si tóte efectele aceste le potemu vedé cu ochii si in mijloculu poporului nostru.

In fatia ataroru urmári a liberalismului revolutiunei francesce pre nu putini barbati politici desilusionati i-a cuprinsu o specie de melancolia politica vediéndu, ce sperantie mari s'au fostu legatu de liberalismu, si in urma ce efecte a produsu. Le-a produsu inse, fiindu-cá a trebuitu sè le produca, si a trebuitu sè le produca, fiindu-cá totu liberalismulu se baséza pre notiuni cu totul false despre natur'a omenésca si legile societátii. Au trebuitu sè le produca, pentrucá nici omulu nu e dela natura bunu, nici independentu, nici societatea nu póte fi construita, cá si cum omulu dela natura ar fi bunu si independentu, cum sustiène liberalismulu. Ci omulu este asiá, cum -lu propune religiunea crestina, dela caderea protoparintiloru aplicatu si spre rele, si chiar pentru ace'a întâiu si mai întâiu supusu legiloru lui Domnedieu sadite dela inceputu in inim'a omului si descoperite in decursulu tēmpului prin însu-si Domnedieu.

Pentru ace'a multi barbati din tierile culte si-au intorsu cu totul privirile dela liberalismu, si si-le-au indreptatu spre crestinismu, cá cu ajutoriulu lui sè construésca societatea européna ruinata de liberalismu. Si o

jurnalistica impunetóre se lúpta in apusulu Europei pentru construirea statului pre basele crestine.

Cum e inse la noi? Ranele infpte de liberalismu in poporulu nostru suntu evidente, si cu tóte aceste cei mai multi inteligenti ai nostri la olalta cu jurnalistic'a innóta inca si astádi in liberalismulu celu mai vulgaru.

Vomu vedé cu alta ocaziune in detaiu efectele liberalismului in poporulu nostru.

Repausulu de Domineca. — Parlamentulu a desbatutu si a primitu in câteva siedintie proiectulu de lege despre repausulu de Domineca, fára cá sè faca ceva modificári esentiale. In întielesulu acestui proiectu de lege va incetá lucrulu in Domineci si in díu'a s. Stefanu in fabrici si in mine. In alte serbatori, cum este pentru esemplu díu'a de Craciunu, se va lucrá cá in díle comune. La lucratorii de câmpu, la negutiatori, la amplotiati nu se estinde proiectulu. — Din aceste putine cuvinte vede ori cine, cá prin acestu proiectu de lege a voitu dlu ministru de industria sè faca ceva, cá in fapta inse n'a facutu nimicu.

Inainte de tóte dlu ministru in proiectulu sèu ar fi trebuitu sè aiba in vedere, cá estiunea repausului de Domineca este o estiune deodata religiósá si sociala, si cá partea sociala nu se póte despartí de partea religiósá. Acést'a n'a voitu inse dlu ministru se-o aiba in vedere, ma din contra a afirmatu susu si tare, cá pre dēnsulu in pregatirea proiectului sèu nu l'au condusu motive religióse. Si — mirabile dictu — in parlamentu s'au aflatu multi, fórtē multi, cari l'au crediutu pre dlu ministru si i-au admiratu întieptiunea liberala, si nu si-au adusu aminte, cá beseric'a a propusu de cându e lumea, imitándu pre Eternulu Lucratoriu, cá in septemána sè fia *o dí de repausu*. Crestinismulu n'a separatu nici odata partea sociala de cea religiósá, crestinismulu a prevediutu reulu, ce se nasce din neobservarea repausului dominicalu nu numai din punctu de vedere religiosu ci si din punctu de vedere socialu, si de nu urmá si statulu nostru principiile revolutiunei francesce, astádi n'ar trebúi sè vina dlu ministru de industria cu proiectulu sèu si sè se întórca pre lângá tóta întieptiunea liberala la *catechismu*.

periculósá, cá lumin'a de gazu seau de petroleu, de óre-ce lamp'a electrica e inchisa si nu deschisa cá cea de petroleu si de gazu, si nu póte pricinuí atâtea focuri si primejdii, cá aceste dóue din urma. La lumin'a electrica se potu deosebí tóte colorile, cá díu'a la lumin'a sórelui, precându la lumin'a de petroleu seau de gazu unele colorile numai cu mare greutate seau chiar de locu nu se potu deosebí.

Acestoru insuširi are de a multiamí electricitatea admiratiunea generala, ce a cástigat'o si o cástiga in tóte partile, si numai nisce reutaciosi indrasnescu se mai cártésca in potriv'a ei. Dar lumin'a electrica cu fruntea ridicata póte se privésca in fatia acestoru reutaciosi, cáci bārfelele lor nu voru poté se pēteze numele bunu, ce si-a cástigatu, si nu voru poté se-i rapésca admiratiunea ómeniloru.

Unii aru voi se ridice in contr'a ei mán'á femeiloru sub cuventu, cá lumin'a electrica nu crútia nici cele mai gingasie

taine ale femeiloru, facúndu se se deosebésca cu usiurintia straturile de rumenele puse pre fetiele lor. Lumin'a de petroleu seau de gazu e multu mai discreta, dícu ei; ea pástréza cu scumpetate secretulu rumeneleloru, ce atâtu de multu ináltia frumseti'a femeiloru la baluri, concerte si teatre. Curata reutate. Cá si cum femeile ar' avé lipsa se-si puna rumenele pre fatia! Apoi lumin'a electrica necum se fia dúșmana femeiloru, din potriv'a e prietin'a lor cea mai buna, cáci ea e ace'a, carea la serate, baluri, si alte festivități tiēnute sér'a le inválue intr'o mare de lumina, si aréta numai frumseti'a loru naturala. Numai ea aréta deplinu frumseti'a unei toilette, si eu acést'a de odata istetímea, agerimea, si gustulu, ce se recere la alegerea coloriloru si la asediarea podóbelor, cáci la lumina mai slaba nu se potu deosebí destulu de bine colorile.

(Va urmá.)

Rogatiune cátra Vergur'a Mariá.

O, Dómna-a ceriurilor sfinte,
Ascúta rug'a mea fierbinte,
Si siópt'a sufletului meu,
O, mama alui Domnedieu!

Lumina-mi calea trista-a vietii,
Cu sfántulu sóre alu dreptátii,
Se fiu cu sufletu liniscitu
Pána l'alu díleloru finitu.

Si cându voiu trece 'n vecinicie, —
O, sánta Vergura Marié!
Tu róga Ffiulu tēu divinú,
Ce-lu preamarescu, cáru me 'nchinu,

Se me primésca si pre mine
In sfántulu raiu cu vii lumine
Pre-a ceriuriloru dalbe vâi
In cét'a ángeriloru sèi.

E. L.

Inse dlu ministru la catechismu nu vré sè se întorça; elu nu are tréba cu partea *religiosa* a cestiunei; elu considera numai partea *sociale*. Fie, sè lasâmu că se pôte despartî partea *sociale* de cea *religiosa*; ôre deslegat'a proiectulu de lege partea *sociale* a repausului de Dominec'a? Nu. Pentru-câ dupa cum s'a dîsu, proiectulu se ingrigesce numai de o *clasa* de lucratori, si anume de acei lucratori, cari in Ungari'a se áfla in minoritate. Ôre lucratorii de câmpu, agricultorii, cari forméza majoritatea covêrșitóre, n'au lipsa de repausu? Amploiatii de tôte categoriile, cari lucrâ cu mînca si cu pên'a, n'au lipsa de repausu? Crișmariloru nu le-ar prinde bine ceva aeru curatu celu puțin odata pre septemâna? Tôte cestiunile aceste proiectulu le lasa neatînse. Si pâna cându într'o tiéra agricola mai alesu cum e a nôstra, nu voru remâné crișmele închise in domineci si in serbatori, pâna atunci este ilusoriu a vorbi despre repausu dominicalu. Aici se áfla bub'a, acést'a atinge mai deaprópe pre poporulu nostru, acést'a ar fi trebuitu se-o vindece dlu ministru, déca vré sè vindece rêulu socialu. Inse acestu rêu socialu nu se pôte vindeca fâra de a avé in vedere mai ântâiu partea *religiosa* a cestiunei, si fâra de a se reintorçe de totu, éra nu numai de jumetate, la principiile crestinesci. Legea repausului de Domineca este o lege domnedieésca, si unu statu, care nu respectéza legea domnedieésca, nu pôte prosperá, căci scrisu este: „*De n'ar pazi Domnulu cetatea, indesiertu ar priveghiá celu ce o pazesco*“.

Ministrulu-presiedinte Crispi a abdisu.

Acést'a este scirea, care tiéne in agitatiune lumea politica. Nu suntu multe septemâni, de cându s'au indeplinitu alegerile in Itali'a. La acele alegeri dlu Crispi a reportatu — firesce pentru-câ alegatorii catolici suntu pasivi — o victoria destulu de insemnata. Tôte semnele esterne aretâu, că domni'a lui Crispi e indispensabila pentru fericirea Italiei, si dlu Crispi insusi se credeá in Olimpu. Si éca o discussiune parlamentara, o espresiune nesocotita l'a restornatu, precum restórna o suflare castelele de cârti. Erá vorba in parlamentu despre vâmi; si despre conventiuni comerciale. Dnulu Crispi in foculu disputei a vorbitu in tonu vatematoriu despre guvernele trecute si in specie despre *Minghetti* conducatoriulu partidului vechiu conservatoriu, numitu drépt'a istorica constitutionala. Abiá resunara cuvintele ministrului-presiedinte, si o adeverata furtuna isbucni între aderenții acelei partide, între cari se áfla cele mai insemnate capacitâti parlamentare precum Bonghi, Luzzatti, di Rudini, presiedintele camerei Bianchieri, ministrulu Finali, si altii. Védiendu Crispi acestu sgomotu cerú votulu camerei, care inse a fostu sdrobotoriu pentru guvern. In urm'a acestui incidentu ministeriulu si-a datu abdicerea.

Nu scimu pâna in moméntulu de fatia, cum se va resolví cris'a, inse pentru noi nu ar fi nici o surprindere, déca l'amu vedé érași pre dlu Crispi in fruntea guvernului, căci prea bine ne este cunoscutu, că elu unu singuru scopu are, si anume că sè póta domni. — Ori cum ar fi inse, dlu Crispi este si remâne, dupa cum se esprima foile mari din Frânci'a, unu omu politicesc mortu. Si noi din parte-ne bucuros -i concedemu pens'i a meritata. Pentru-câ in istori'a Italiei moderne nu se áfla unu nume atâtu de nefastu

câ numele dlui Crispi. Intr'unu restêmpu scurtu de 4 ani, de cându se áfla in fruntea afaceriloru, a comis atentate dupa atentate in contra besericeii catolice si a Pontificelui Romanu. Oper'a lui este legea despre *Opere-le pie*, in tenórea căreia s'au confiscatu din partea statului fundatiunile private facute spre scopuri de binefacere; oper'a lui este legea cea noua penala, care in contra preotiloru si a episcopiloru statoresce mesurile cele mai draconice si ne mai indatinat in tieri civilizate, oper'a lui suntu infrângerile epistoleloru si telegrameloru adresate Pontificelui Romanu; elu a amenintiatu mai in dílelele trecute, cându cu afacerea museleloru, despre care a fostu vorba in corespondenti'a nôstra romana, că va schimbá legea de garantii, prin cari se asecura libertatea Pontificelui Romanu; oper'a lui este acelu spionagiu nedemnu, ce s'a arangiatu in afara si impregiurulu Vaticanului, pentru că *domni'a Lin'a*, muierea negiuita a dlui Crispi sè póta scí, cine intra si iese din Vaticanu; oper'a lui este mai presusu de tôte monuméntulu apostatului Giordano Bruno, ridicatu in capital'a crestinișmului spre cea mai mare batjocura a numelui crestinu; si totu dlu Crispi voiá sè céra dela parlamentu poterea, că se póta destitui pre preotii si episcopii aceia, cari nu-i suntu pre placu. Éca cine a fostu dlu Crispi pentru beserica.

N'a fostu inse mai bunu nici pentru Itali'a, căci dela domni'a dñsului datéza tôte miserile financiare si economice, cari au dusu serman'a si frumós'a Italia la cris'a cea mai mare. Pâna acum spesele cele multe militare se acoperiáu cu confiscările averiloru besericesci; acum tôte suntu papate, nu mai este de confiscatu nimicu, poporulu nu mai este capace de a mai platí dâri. De aici apoi au urmatu calamitâti preste calamitâti, emigrâri, falimente, nemultiamiri, socialismu si anarchismu.

De ace'a amu dîsu si dîcemu, că noi din partea nôstra cá fii ai besericeii si cá amici si frati ai italieniloru numai bucurâ ne-amu poté de caderea lui Crispi, si tare amu fi voiiosi, déca nici nu i-amu mai audí de nume, si déca amu vedé Itali'a mergîndu pre acea cale ce i-a destinat'o Provedinti'a, asiediându pre Capulu Besericeii in centrulu ei.

Revista besericésca.

Provinci'a metropolitana.

Cu finea anului 1890 a aparutu noulu Siematismu alu Dieceseii gherlane, din care estragemu urmatórele date mai insemnate:

Districte protopopesci se áfla in dieces'a Gherlei 45; parochii suntu 491, filie 333. Parochii provediute cu preoti suntu 457. Dintre filii suntu provediute cu beserica 195. Prunci in scól'a poporala suntu 38.849, éra in cea repetitionala 15471. Numerulu credintiosiloru greco-catolici din acésta diecesa este 432,915.

Comparându aceste date cu cele din siematismulu edatu in anulu 1886 aflâmu, că numerulu prunciloru din scólele poporale s'a urcatu cu 1828, din scólele repetitionala cu 1213, éra numerulu sufletelor cu 11.088.

Rom'a.

O impresiune fôrte penibila a produsu in cercurile oficióse visit'a ace'a, ce a facut'o Sântiei Sale Pontificelui Supremu *Ducele de Cambridge*, o ruda apropiata a reginei Victori'a din Angli'a. Diariulu *Courrier de Bruxelles* din isvoru autenticu impartasiesce urmatórele amenunte despre acea visita: „Caletori'a ducelui are de scopu inspectiunea garnisónei englese din Malt'a. Ducele s'a dusu la Rom'a anume pentru a face o visita Sântului Parinte. Leonu XIII primi pre ducele cu tôte onorurile si fú tare preventoriu fatia cu dñsul. In decursulu conversatiunei accentuá Pap'a necesitatea instructiunei poporale in spiritu crestinescu, si ducele din partea sa inea dede espresiune convingerei despre acea necesitate. Oficierii ce insotiau pre duce, au sarutatu mânilé Papei, desi érau protestanti, éra Sânti'a Sa i-a condusu in persóna prin mai multe chilli, facîndu-i sè admire ace'a minunata panorama, ce se deschide asupr'a Romei din ferestrele Vaticanului. Oficierii si ducele érau preste mesura încântati de primirea cordiala, ce li-o facuse Pap'a, si nu poteáu indestulu laudá portarea nobila si cuceritóre alui Leonu alu XIII.

De cu séra ducele de Cambridge primi in audientia mai multe personagiuri italiene insemnate, între cari si pre mai multi oficierii superiori. Cât'a acestia -si eprimá ducele fâra reserva parerea sa, că Itali'a a comis o gresiéla mare, cându l'a despoiatu pre Pap'a de suveranitatea sa, pentru-câ de s'ar fi lasatu Papei libertatea, si monarchi'a italiana ar stá pre base cu multu mai solide.“

Frânci'a.

Cá si intr'alti ani, astfelu si in anulu acest'a, incepéndu-si parlamentele activitatea, s'a celebratu o liturgia solemnă in catedral'a „Nôtre Dame“ din Paris de cătra Archiepiscopulu-cardinalu Richard, fiindu de fatia notabilitâtile parlamentului si a senatului, si unu publicu fôrte numerosu si distinsu. Cântările dela liturgia au fostu intonate in comunu de mii de voci si produceáu unu efectu surprindetoriu. Liturgia a fostu urmata de rogatiuni publice pentru prosperarea si marirea Frânciei, si din portarea evlavioasa a publicului se poteá vedé, că unu sêmtiementu comunu de patriotismulu celu mai curatu impleá tôte inimile. — Dé Domnedieu, că acele rogatiuni sè-si fi avutu efectulu lor, si că guvernanti Frânciei sè-si aduca aminte, că religiunea catolica a facutu din Frânci'a ace'a ce este, si că numai cu ajutoriulu religiunei acesteia pôte sè-si pastreze si sè-si marésca adeverat'a sa gloria si misiunea ace'a, ce o are in lume.

Revista politica.

Afaceri interne.

Parlamentulu a terminatu desbaterea proiectului de lege despre asilele de copii si l'a primitu si in specialu, cu modificarea paragrafului 8, in acelu intielesu, că sè se lase confesiuniloru, cari infiin-

tiéza asile de copii, libertatea de-a prescrie acele rogatiuni cari le convinu.

Proiectulu acest'a de lege, care, dupa cum amu aretatu, atátu de multu jignesce drepturile cetatieniloru, a produsu unu resensu fórte mare, si protestele in contr'a aceluia se facu totu in mai multe párti ale tierii. Dupa adunarea din Brasiovu a urmatu adunările din *Caransebesiu*, *Miercurea*, *Sibiiu*, éra mai târdú va veni *Ingosiulu* si de siguru si alte cercuri electorale. Scímu inse cá resultatu practic nu voru avé aceste proteste; dara celu putínu va vedé guvernulu, cá prin proiectulu sèu a aruncatu numai neintielegere intre cetatieni, éra lumea mare va poté judecá dupa meritu stările nóstre politice.

Portugali'a.

Portugali'a erá sè fia teatrulu unei revolutiuni. O parte din garnisón'a dela *Oporto* s'a resculatu, incercându-se a pune mân'a pre edificiile publice si a latí si prin cele alalte párti ale tierii mişcarea revolutionara. Inse pre cátu de neacceptata a fostu acésta rescóla, pre atátu de cu graba s'a si gatatu. Partea garnisónei remasa credintiósá guvernului in scurtu tēmpu a invinsu pre revolutionari, arestându pre conducatori, si astfelu a pusu capetu la acésta rescóla, care, intr'o tíera cum e si Portugali'a, usioru poteá sè se generalizeze si sè periclitize ordinea publica. Acum liniscea e restabilita in intrég'a tíera, si numai amintirea doreósá a victimeloru cadute jertfa revoltei a mai remasu.

Statele Unite din Americ'a de Nordu.

Lumea civilisata urmaresce cu multu interesu lupt'a ace'a, ce au trebuitu se o pórte trupele americane in contr'a indianiloru, cari nevoindu sè se lase de obiceiurile lor se opusera la tendintiele guvernului, care voiá se-i constrēnga la o convietuire ordinata. Lupt'a tiēne de multu, a fostu fórte inversiunata; se va terminá inse firesce cu nimicirea sermaniloru indieni. Vediēndu-o acést'a unulu din conducatorii lor, a recursu la Pontificele Romanu, cu rogarea sè se intrepuna la guvernulu americanu, pentru-cá sè fia scutiti indianii de crudimi si de persecutiuni. Epistol'a, ce a adresat'o acelu şefu cátra Sánti'a Sa, o reproducemu aici, pentru-cá de o parte sè se véda auctoritatea morala, de care se búcura Capulu besericei chiar si intre selbateci, de alt'a pentru-cá sè véda cetitorii nostri acea naivitate naturala, in care se áfia si acum acei indieni. Epistol'a e urmátórea:

„Mare Parinte alu albiloru.“

„Spune şefulu americaniloru, cá se ne respecteze câmpíle nóstre si sè nu ne mai ucida muierile.

„Tu poti fi mijlocitoriu intr'acést'a. „Déca o faci, vei primí dela noi o jertfa: „noi -ti vomu sacrificá unu bibolu si-ti „vomu trimite pielea unui animalu selbatecu, ce-lu voiú omorí eu intru „onórea ta.“

Corespondintie.

I.

Naseudu 25 Ian. 1891.

Onorabila Redactiune!

Permiteti-mi, se vinu a ve comunicá „ceva“ si de pre la noi. „Ceva“ dícu si eu cá si altii, pentru cá lucrurile mari s'au ispravitu, bine ori réu, venitoriulu va judecá. Pentru acum dóue suntu lucrurile de „ceva“ importantia, despre cari voiú a ve comunicá. Unulu este cestiunea fonduriloru scolastice ale comuneloru greco-catolice, si alu doilea designarea persónei fiitorului vicariu alu Rodnei.

Fondurile. Pentru orientare credu a fi de lipsa o reprivire fugitiva asupr'a faseloru, prin cari au trecut aceste fonduri. Originea acestor'a datéza cam dela anulu 1838. Auctorulu idee de infiintare a fostu fericitul vicariu Ioanu Marianu. Acestu omu genialu ántáiu si inainte de tóte a cercatu se vina in referintia de amicitia cu persónele administrative militare, dupa cum erá tēmpulu atunci. Avēndu acést'a, prin tactulu si dexteritatea s'a, — dupa preavut'a contielegere cu intréga preotínea si reprezentantii comuneloru de ambe confesiunile intr'unu sinodu tiēnutu in cas'a vicariala — a mijlocítu, de dreptulu regalú, care dupa legile patriei mai remase inca granitieriloru, sa esarendatu in favórea unui fondu scolasticu . . .” Aceste fonduri in tēmpulu granitiei au fostu administrate prin asia numitele comisiuni scolastice. Dupa desfiintare au remasu in mân'a comuneloru. Mai târdú s'a concentratu administrarea tuturor fonduriloru in Naseudu. Aici a remasu administrarea pâna astadi. Administratiunea a fostu incredintiata administratiunei fonduriloru scolastice centrale. Fondurile confesionale contribuíu la administratiunea centrala cu o mica tangenta. Acést'a a tiēnutu, pâna cându ne-a daruitu Domnedieu pre fericitoriulu comisariu. Cine a fostu acela, scie tóta lumea. Acel'a a dispusu, cá totu ce nu se tiēne de fondurile centrale, se se departe de acolo. Comunele greco-orientale aveáu de cugetu mai inainte se-si separeze administrarea, se-si duca fondurile din Naseudu si se le administreze in Borgo-Prundu. Pentru scopulu acest'a si-au facutu statute, cari s'au aprobatu prin superioritátile lor eclesiastice. Dându-se ordinulu amintitu mai susu fondurile greco-orientale s'au estradatu si s'au dusu in Prundu, unde se administréza cumulativu.

Pentru administrarea celoru gr.-catolice s'a denumitu prin Ilustritatea sa Domnulu Episcopu diecesanu o comisiune, care a primitu insarcinarea de a administrá numitele fonduri. Acést'a le-a administratu si le administréza pâna in diu'a de astadi. Intre comisiunea administrátóre si Ordinariatulu diecesanu s'au escatu unele diferentie principale cu privire la administratiune. S'au facutu statute, s'au esmisu deputatiuni, cá se tracteze cu capitululu din Gherl'a. Cu tóte acestea nu s'a ajunsu o aplanare difinitiva. Acest'a a fostu motivulu convocárei unei adunári a reprezentantiloru comuneloru proprietare.

Adunarea s'a convocatu pre diu'a de 20 Ianuariu a. c. st. n. In diu'a numita s'au intrunitu — cu exceptiunea aloru trei comune — preotii si câte unulu seuu doi reprezentanti. Chiamarea adunárei a fostu, se se pronuncie asupr'a pasiloru facuti de

comisiune. Constituindu-se adunarea, comisiunea a prezentatu unu raportu despre toti pasii facuti pâna la diu'a adunárei. Cetindu-se raportulu s'a luatú spre sciintia, si pasii facuti s'au aprobatu. Pentru a se desbate despre cele de intreprinsu pentru venitoriulu s'a alesu o comisiune de 34 insi, care in siedinti'a de dupa amédi se vina cu propunere positiva.

In siedinti'a de dupa amédi comisiunea a prezentatu adunárii urmátórele propuneri: 1. Raportulu comisiunei se ié spre sciintia, si pasii facuti se aprobá. 2. Se espríma Ilustritátii Sale Domnulu Episcopu multiamita pentru parintiésc'a ingrigire de administrarea fonduriloru. 3. Se sustiēne administrarea fonduriloru in Naseudu, statutulu facutu se votéza din nou, dechiaratiunea data de comisiune se aprobá. 4. Se se trimite o representatiune, in care se fia rogatu Ilustritatea sa a aprobá statutulu facutu, care singuru corespunde impregiuráriloru, si se arete cá administrarea fonduriloru asemenea numai in Naseudu e corespundietóre? Nepotēndu-se face aceste, se decide, cá proprietarii se-si ié fondurile in administrarea propria. 6. Se decide, cá din banii gat'a, cáti mai suntu, se nu se cumpere hártii de pretiu. Propunerile comisiunei s'au primitu de intréga adunarea cu exceptiunea reprezentantiloru, cari ceru, cá fondu lor se li-se predé, se-lu administre senatulu lor scolasticu.

Vicariatulu. E cunoscutu, cumcá vicariulu Rodnei Reverendissimulu G. Moisilu in urm'a incidentulu tragicu din Feldru a abdsu de oficiulu vicarialu. Administrátórele interimalu „la dorinti'a mai multoru frati preoti de a se convocá o adunare de preoti s'a decisu a convocá pre 20 a curentei la 8 óre a. m. pre toti Domnii preoti la o adunare in loculu Naseudu. — Spre a dá inse si poporulu ocaziune de a-si descoperí si elu parerile sale cu privire la individulu desemnându pentru postulu de vicariu,“ preotii se convocé senatele si se aléga doi reprezentanti, cari se participe la adunarea convocata in loculu si pre diu'a espusa mai susu. Speréza, cumcá „dela acésta adunare nice unulu nu va absentá, ci cu totii voru grabí a participá spre a resolví favorabilu cestiunea vicariala, care va fi principalulu obiectu alu pertractárei“. Adunarea sa si tiēnutu. Preotínea si altu cum aveá se vina la cealalta adunare. Din unele comune s'au plenipotentiatu aceia-si reprezentanti, cari au fostu tramesi pentru adunarea in caus'a fonduriloru. Altele au tramesu pentru adunarea a dóu'a alti reprezentanti. Siedinti'a s'a tiēnutu dupa cea scolastica, — cá se o numescu asia. Dupa deschidere adv. Ioachim Muresianu, reprezentantele Rebrisiórei interpelá presidiulu, déca locurile mai inalte au scire de convocarea acestei adunári? Respunsulu a fostu, cá nu. Atunci dnulu Muresianu propuse, cá se se ié spre sciintia dispusetiunea facuta de Ilustritatea S'a Dlu Episcopu in privinti'a substituirei postulu de vicariu si se-o dechiaré facuta cu consēntienēntulu seu, si dupa acést'a adunarea se se disólve. Asupr'a acestei propuneri se facú o desbatere indelungata, s'a decisu verificarea membriloru si constituirea adunárei. Dupa constituire se puse obiectulu de nou pre tapetu, o nóua discussiune, in decursulu cáreia si o propunere, cá se fia rogatu Rever. Dnu G. Moisilu a-si revocá abdicerea. In fine se primi propunerea advocatulu Lic'a, se se esmita o comisiune de 15 insi, 5 preoti si 10 mireni, care comisiune

desbatându obiectulu dupa amiedi se vina in siedintia cu propunere positiva. Comisiunea esmisa a desbatutu obiectulu aperându fie-care punctulu seu de vedere. In siedinti'a de dupa amiedi, tiênuta dupa cea scolastica a presentatu următoarea propunere: Conferinti'a se privesce de oficiala; obiectulu conferintiei sfatuirea despre modulu de a se ocupá scaunulu vicarialu; (lucus a non lucendo. Cor.) se se róge Ilustritatea sa Dlu Episcopu, se concéda, cá actualulu vicariu se convóce unu sinodu mixtu pentru alegerea vicariului si statorirea emolumintelor. Pentru esecutare se alege o comisiune seau mai bine dóra o deputatiune de cinci insi, doi preoti si trei mireni. Am descriu decursulu dietelorú nóstre in modu obiectivu. Nu voiu intrelasá la tîmpu a ve comunicá rezultatulu lorú.

Coresp.

II.

Bucuresci, 14 Ian. 1891.

(Continuare).

Printre operile inaintate spre aprobare a fostu si un'a intitulata „Calendaristica perpetua“, facuta de unu cutare scriitoriu, „care n'are o scóla inalta“. Aprobarea s'a acordatu sub conditiune, cá autorulu s' introduca unele imbunatatiri intr'éns'a. Pentru-cá asiá cum fú presentata, numai prin lamurire nu pecatuía, asiá incátu raportorulu a avutu lipsa de deslucirile autorului spre a intielege mecanismulu calindariului seu. Mai claru decâtu atát'a, díse *Ep. Dunareu de josu*, nici cá poteá fi P. S. raportoru; dar' din claritatea P. S. Sale reese érasí cu multa claritate, cá calindariulu din cestiune are nevoia de espicatiuni si inca de espicatiuni facute de insu-si autorulu, — ce'a ce ar fi imposibilu. Astfelu, adauge P. S. Sa, cetindu not'a espicativa privitóre la pasci, nu scii unde se cauti, pentru-cá autorulu, cându te trimite la nota, nu spune: vedi not'a numerulu trei seau patru, ci díce puru si simplu: cáuta la crugulu lunei; cáuti si nu gasesci ceea ce cáuti si esti nevoitu se cáuti si la alu doilea cercu seau ciclu, care se numesce totu crugulu lunei, si astfelu trebuie se ámbli din ciclu in ciclu, până ce nimeresci not'a seau ciclulu, unde voiesce autorulu se te trimita. In sine lucrarea este fórté buna, dar are trebuintia, se fia pieptenata si notiile clarificate si numerisate!

D. Sim. Popescu fú numitu din partea ministeriului cultelorú in an. 1888 de profesor cu titlulu provisoru, cum eráu si ceialalti la facultatea teologica de curéndu infintiatu la Universitatea din Bucuresci. In anulu urmatoriu, cându Sinodulu se ocupá cu organizarea definitiva a facultatii, care si fú apoi votata de corpurile legiuitoare, in tabloulu profesorilorú recomandati ministeriului cultelorú si instructiunei pentru a fi numiti definitivu la catedrele lorú, dlu S. Popescu nu fú cuprinsu. Ér in sesiunea de véra a anului trecutú fú denuntiatu Sinodulu pentru opulu, ce-lu tiparise inca fiindu in Transilvani'a sub titlulu „*Tò πνεύμα* in sinodulu niceno-epolitanu“. Afacerea se terminá cu insarcinarea celoralti profesori, cá se-si dé opiniunea asupra acelei opere. Asta tótna Metrop. Moldovei sulevá de nou cestiunea in Sinodu constatându, cá corpulu profesoralu inca nu-si presentá raportulu doritu; deci érasí fú provocatu, se grabésca cu referatulu seu, si totu odatu s'a hotarítu, cá la tîmpu, cându se va avé acelu respunsu, se se convóce Sinodulu

in sesiune estraordinara. Intr'ace'a cu oca-siunea discutiunei adresei la mesagiulu regalu in senatu dlu Mázrescu cerú desluciri asupra functionárei dlu Popescu la facultatea teologica. Presiedintelé consiliului de ministri respunse, cá pre cátu scie, nu mai functionéza la numit'a facultate; va se díca, si-a datu dimisiunea din acelu postu. Am pomenitu aceste cá simplu chronistu, de óre-ce au formatu obiectulu unei lungi discusiuni in Sinodu.

Philalet.

Nr. 5—1891.

Convocare.

Preastimatii membri ai „Reuniunei Femeilor románe greco-catolice din Blasiu“ suntu rogati in intielesulu §. 14 din Statute, se binevoiesca a-se intruni la *adunarea generala ordinaria*, ce se va tiéné Domineca in 22 Februariu st. n. a. c. la órele 3 dupa amiedi in institutul preparandialu din locu.

Blasiu, 6 Februariu st. n. 1891.

Ros'a Munteanu,
presidenta.Dr. Vasiliu Hossu,
secretariu.

Noutáti.

Sciri personali. *Ilustritatea sa Domnulu Episcopu alu Gherlei Dr. Ioanu Szabó* s'a reintorsu in deplina sanetate dela Rom'a, unde a fostu spre a cercetá mormintele apostoliloru.

Din dieces'a Gherlei. *Instalarea in Capitulu Gherlanu* in urm'a graduarei respective denumirilorú facute, s'a intémplatú la 1 Februariu a. c.

Administrarea interimala a parochiei San-Iosifu s'a concreditu O. Stefanu Buzila preotu neoordinatu, — a parochiei *Lemniu* cu fili'a *Toplitia* s'a concreditu O. Alesiu Ilesiu preotu neoordinatu.

Concursu. Se curentéza Parochi'a *Racsi'a* tractulu protopopescu a Tieri Oasiului devenita vacanta prin denumirea Rev. D. Alesandru Erdóss de canonicu capitularu, până la 20 Martie a. c.

Din dieces'a Lugosiului. *Iuliu Ratinu* capelanu greco-catolicu in Lugosiu si asesoresecretariu alu Tribunalului matrimonialu de I-a Instantia pentru dieces'a Lugosiului prin decretulu Veneratului Consistoriu episcopescu de datu 23/11 Ianuariu 1891 Nro 150 fú denumitu de vice-notariu consistorialu in trebile giudiciale.

La nóuele table regesci suntu denumiti de judi urmatorii románi: *Iosifu Popu* si *Ioanu Mezei* la tabl'a regésca din Clusiu, *Alesandru Onaciu* la tabl'a reg. din Muresiu-Osiorheiu, *Dr. Atanasiu Marienescu* la tabl'a reg. din Oradea-mare, *Aoranu Berlogia*, *Tom'a Dogariu* si *Ladislau Popu* la tabl'a reg. din Timisióra, *Alesandru Comanescu* la tabl'a reg. din Dobritínu, éra *Petru Cosmutia* fú denumitu translatoru la Dobritínu.

Numele „Vancea“ devenitu atátu de stralucitu si iubitú prin demnitatea inálta besericésca si meritele si virtutle Escelentiei Sale preabunului nostru Metropolitu Dr. Ioanu Vancea, l'a mai portatu inca unu prelatu fórté distinsu alu beseriei catolice, si anume *Stefanu „Vanca“ seau „Vancsa“*, cum 'lu scriu magiarii, adeca Stefanu „Vancea“, cum l'amu scrie noi románii. Acest'a a traitu pre tîmpulu regelui Bela alu IV-lea, de care a fostu denumitu episcopu la Vatiu si mai tárdtu de archiepiscopu in Strigonu, é' la anulu 1252 fú inaltiatu la demnitatea de Cardinalu si Episcopu Prenestinu in Itali'a. A fostu barbatu fórté eruditú, si cunosceá multe limbe. Din acésta cauza i-s'au incredintiatu mai multe misiuni la principii Europei de pre atuncia. A moritu in 1266, éra dupa altii la anulu 1269. Si-a cástigatu multe merite pentru beserie'a si pentru patri'a s'a Ungari'a. — Dupa ce toti portatorii numelui

Vancea din tîmpurile cele mai vechi au fostu románi, credemu a nu ne insielá in presupunerea, cá si cardinalulu Stefanu inca a fostu románu.

Tinerimea romána din Clusiu invita la Concertulu impreunatu cu dansu, ce-lu va arangia Joi in 26 Februariu 1891 st. n. in sal'u „Redutei urbane“. Venitulu este destinatú pentru ajutorarea tinerilorú universitari lipsiti de mijloce la inscriere si la depunerea esamenelorú. Inceputulu la 7 óre sér'a.

Ni se scrie din Rom'a, cá in 23 Ianuariu a. c. a tiénutu profesorulu si cunoscutulu nostru archeologu *Tocilescu* in *institutul imperialu germánu o conferintia despre colum'n'a Traiana* descoperita in Dobrogea. Dupa o schitiare scurta a Dobrogei, a inceputu se descria acelu mare monuméntu romanu, care se áfta la o departare de 20 kilometri dela Dunare, de 50 kilometri dela marea négra, si de 40 kilometri dela calea ferata dela Medjidie. Monuméntulu este unu turnu rotundu, ridicatu pre o colina, de pre care dominéza giurulu intregu; basele suntú din pietri mari, si giuru impregiuru are trepte circulare. Inaltímea turnului de presinte e de 20 metri, éra diametrulu 25 de metri. Dupa ce a descriu tóte amenuntele turnului acestuia, a aretatu dlu *Tocilescu*, cá acél'a a fostu menitu pentru a perpetuá memori'a lui Traianu, ce'a ce se vede din sculpturile, cari se referescu la episoadele principale din resboiulu dáicu. Conferinti'a *Domnului Tocilescu* a fostu ascultata de unu publicu numerosu si distinsu si a fostu salutata cu aplause prelungite. Dupa conferintia dnulu *Tocilescu* a impartitu intre ascultatori 50 fotografi, ce represinta monuméntulu si partle aceluia, aflatóre in museulu din Bucuresci.

Intolerantia liberala. Unu comitetu alu profesorilorú universitatii din Brusela a compus unu proiectu pentru unu regulamentu nou alu universitatii. Articolulu I. alu regulamentulu acestuia díce, cá numai aceia profesori potú functioná cá atari la universitate, „*cari nu recunoscú nice o dogma*“. Prin acést'a voiescu se eschida pre profesorii catolici. Óre numai religiunea are dogme, si sciinti'a nu? Óre principiile si hipotesele sciintielorú nu suntú si ele dogme, numai cátu sub altu nume? Si óre sciinti'a nu ajunge la nesce margini, preste cari nepoténdu trece, trebuie se se multiamésca cu credinti'a, va se díca cu dogme? Ce e atomismulu p. e. in sciintiele naturei, decâtu o dogma, si inca multu mai putínu probata cá dogmele religióse? Ce e decâtu o dogma deosebirea, ce o facu fisicii intre materia si potere, desi nice unulu nu e in stare a spune, ce e materi'a, si „*ce strigóia e ace'a, ce ámbli prin materia si la care noi-i dícemu: potere*“? Liberalii profesori din Brusela inse suferu bucurosú ori ce dogme, numai cele crestine-catolice nu.

Ni se scrie din Vadu (com. Bihorului), cá mai multi locuitori de acolo in urm'a predicatorú frumóse ale parochiului localu Stefanu Siposiu si la indemnulu judelului comunalu Teodoru Gavrilutiu au conferitu 126 fl. v. a. pentru procurarea unui lusteru pre sém'a s. beserici. La sum'a amintita a contribuitu Gavrilu Pali a Buchi 40 fl., Teodoru Gavrilutiu 10 fl., Teodoru Gavrilutiu a Geróei 10 fl., Teodoru Popu 5 fl., Vasiliu Pescariu 5 fl., Mitru Pescariu 5 fl., Iuliu Hobofiu 10 fl., alti poporeni au daruitu mai putínu.

Patri'a, cassa de economii societate pre actiuni in Blasiu -si va tiéné a V adunare generala ordinaria la 5 Martiu st. n. a. c. in localulu propriu.

Cununia. Stefanu Szabó teologu absolutu si Regin'a Farkas -si voru celebrá cununi'a la 19 Febr. st. n. 1891 in opidulu Secu.

Casuri de mórté. Au repausatu *Iacobu Perli'a* preotu in Ambrisiu nascutu in 1828, in alu 42-le anu alu preotiei sale. — *Ioanu Iug'a* preotu in Bogat'a magiara nasc. 1834, in alu 36-le anu alu preotiei sale. — *Gavrilu Popu* preotu in Bendiu. Toti in dieces'a Gherlei.

Fia-le tierin'a usióra!

PARTE SCIENTIFICA-LITERARIA.

Tânerii poezi din clerulu nostru.

In lume sunt si multi poezi, si putini poezi, caci multi voiescu se fia, inse putini sunt in adevèru.

Precum celealalte arti frumose, asiã si poezi'a a fostu primita si imbratsiata de beserica cu tota caldura inca din timpurile cele mai vechi. A fostu primita si imbratsiata de beserica, pentru-cã prin poezi'a adevèrata se nutresce si incaldiesce sãmtiementulu de pietate alu credintiosloru, si prin acest'a servesce si ea spre marirea lui Domnedieu. Si apoi beserica a pretiuitu si promovatu totu de-a un'a totu, ce servesce spre marirea domnediesca. De ace'a tare amu dori, cã poezi'a se fia cultivata si in clerulu nostru, desi pãna acum nu potemu dice, cã s'a produsu pre terenulu acest'a ceva in adevèru de valore. Ce potemu dice, este numai, cã multi s'au incercatu a fi poezi, inse mai departe nu amu ajunsu, decãtu cã se se adevèresca si la noi, ce amu dñsu mai susu, cã adeca si noi cã tota lumea se avemu si multi poezi, si totu odata si tare putini, seau pote nice unulu.

Impregiurarea acest'a inse de o cam data nu ne causèza multa superare, caci fãra poezi inca amu mai potè fi pãna la alte timpuri mai bune, dupace si fãra de ace'a cãrtile nãstre rituale prin multe locuri contienu poezi'a cea mai eleganta si mai sublima, cãtu intrece productele poetice cele mai clasice antice si moderne. Ce ne causèza inse dorere si noue, si cu noi credemu toturoru binesãmtitoriloru fatia cu beserica, este impregiurarea ace'a trista, cã nu putini din tânerii clerulu nostru, cari se incerca pre terenulu poeticu, -si iau de indreptariu modele de acele, cari nunumai cã nu stãu pre bas'a crestinismulu pozitivu, ci cuprindu idei, cari sunt deplin'a negatiune a crestinismulu. Cã se facemu de altii, amintimu de o cam data numai nefericitele poezi ale nefericitulu Eminescu. Cu alta ocaziune ne vomu ocupã din punctu de vedere moralu si literariu cu productele poetice ale barbatulu acestuia de unu nefericitu talentu, care la destui tâneri de ai nostri li-au turburatu capulu si inim'a. Pentru scopulu articolulu de fatia este destulu, decã vomu aminti, cã in tote poeziile lui nu se afla nicairi nici cea mai mica idea crestina; ma ce e mai multu si mai dorerosu, mai tote stãu pre bas'a pessimismulu celui negru si omoritoriu de sufletu a filosofulu germanu Schopenhauer si a indianulu Budha, cãtu decã amu voi se vorbimu in figuri, atunci amu potè dice, cã poeziile lui sunt scrise nu pre hãrtia alba, ci pre unu lintiolu negru mormentalu tiesutu de Schopenhauer si de Budha. Din care cauza tote poeziile lui nu sunt altu ceva decãtu unu suspinu si unu gemetu, unu ach profundu a unui sufletu desperatu, a unui sufletu, in care filosofi'a omorindu-i ide'a lui Domnedieu nu l'a omoritu numai pre elu, ci i-a omoritu si lumea intrèga, încãtu pentru elu nici ceriulu nici pamèntulu nu mai are mai multu nici unu intielesu. Si dorere! Nice

Schopenhauer in Germani'a, nici Budha in Indi'a nu si-au aflatu in tierile loru barbati, cari se cãnte pre lira ideile loru infricosiate, ci a trebuitu cã chiar hir'a romãna se se puna in servitiulu loru, lir'a romãna, carea a produsu pre unu Alesandri celu incoronatu de ginteã latina si poezi'a poporala cea admirata de Europ'a intrèga. In tota filosofi'a acest'a teribila si melancolica nu mai esista Domnedieu, nu mai esista lume, nu mai esista bine, nu mai esista røn moralu, nu mai esista dorintia, decãtu dorinti'a ace'a desperata, cã omulu dupa „postulu esistintiei“ se se cufunde èrasi prin mörte in nimic'a, din care a esitu, in „Nirwan'a“ Indianiloru. Vièti'a pentru omu nu mai este dupa filosofi'a acest'a, decãtu ace'a ce suntu momentele din urma a delincuentulu judecatu la furci, momentele teribile, preste cari voiescu se trèca cãtu mai iute, èra mörtea nu este alt'a decãtu „incetarea postulu esistintiei“ si intrarea in „carnevalulu eternu alu neesistintiei“, unde decã nu suntu plãceri, nu suntu nici doreri, si asiã adevèratulu statu idealu, spre care trebue se tièntesca omulu. ¹⁾

Öre pote fi asiã dara ceva mai barocu, decãtu a vedè pre unu servitoriu la altariulu Domnulu inspirãndu-se in poeziile sale de ideile aceste, pre cari Eminescu le-a aruncatu in societatea nãstra imbracate in vesmèntulu atragatoriu alu poeziei? Si dorere! nu odata

¹⁾ Nimic'a nu arèta mai invederatu falsitatea unui sistemu filosoficu, cã impregiurarea, cãtu insusi filosofulu in pracsã nu urmèza ace'a, ce invètia in teoriã. Asiã s'a intèmplatu si cu Schopenhauer. Desi mörtea èra idealulu lui, totusi fugeã si se fereã de mörte cã de focu. Cãtu a eruptu coler'a in Berlin, elu a fostu celu de àntãiu, care a fugitu de acolo, cã nu cumva coler'a se-lu duca in „Nirwana“. Ma plãcerile trupesci ale vièti acesteia, cã unulu ce ereditse dela tatalu seu avere frumosa, le-a gustatu cã putni alti moritori, cãtu pentru elu vièti'a numai „postulu esistintiei“ nu a fostu, ci unu adevèratu „carnevalu“ plinu de desfatãri. Cãtu l'au ajunsu inse dorerile mortii, atunci si-a adusu aminte de Domnedieu, si pre patulu doreriloru in continuu esclamá: Ach mein Gott! Atunci l'a intrebatu mediculu seu: Dara Domnulu meu, mai este locu in filosofi'a Dtales si pentru Domnedieu? „Da!“ response elu. „Si de me voi mai scolã, va fi si filosofi'a mea altcum.“ Inse Domnedieu singuru scie, pentru ce mai multu nu s'a scolatu.

Mai multe se potu aflã despre vièti'a si mörtea lui in Janssen „Zeit- und Lebensbilder“ tom. I.

Si totu asiã s'a intèmplatu si cu continuatoriu lui, cu Hartmann si cu Mainländer. Ei au fostu destulu de astuti si farisei, cã se nu practiseze teoriile loru proprii, ce le-au svãrlitu in lume prevediute cu unu aparatu mare de eruditiune, agerime si elegantiã in espunere. Dintre mediocrii loru epigoni inse, cari au juratu pre filosofi'a loru, destui si-au pierdutu mintea si s'au sinucisu.

Mai insemnãmu numai, cã Schopenhauer si-a espusu ideile sale mai cu sãma in doue opuri, anume: „Die Welt als Wille und Vorstellung“ si „Der Wille in der Natur“. Hartmann in „Die Philosophie des Unbewussten“, èra Mainländer in „Die Philosophie der Erlösung“, in care intre alte absurditãti sustiène si ace'a, cã crestinismulu este ateismulu curatu. (!!!)

ni s'a datu trist'a ocaziune de a vedè si a ceti poezi de ale clerulu nostru tâneru scrise in spiritulu nefastu alui Schopenhauer si Budha spre a imitã astfeliu pre Eminescu. N'amu avè nimicu in contra, decã atari poezi tâneri aru voi se imiteze limb'a in nu putine privintie curiosa alui Eminescu, seau viersurile lui, dintre cari multe sunt tare rele, seau tropii lui, dintre cari unii sunt monstruosi, seau alte particularitãti esterne, ce se tiènu numai de forma. Nu potemu fi inse indiferenti, cãtu preotii seau candidati de preoti nu imitèza numai form'a ci spiritulu poeziloru lui Eminescu, si astfeliu se facu apostolii lui Schopenhauer si preotii lui Budha in poporulu nostru, care nu de asiã ceva are lipsa, ci are lipsa de preoti in spiritulu adevèratu evangelicu, de preoti, cari adevèrulu eternu crestinu se i-lu predice in cea mai casta curatienia cu chiaritate, insufletire si elocintia ¹⁾.

Decã inse acesti poezi tâneri dispunu de tãmpu spre a se ocupã cu literatur'a frumosa, si a-si cãntã acolo modele de imitatu, atunci avemu noi destui altii multu mai buni cã Eminescu, cum suntu: Muresianu, Alesandri, Bolintineanu si Sionu. Si decã voiescu, se afle modele si la poporele cele mari ale Europei, acolo este Dante alu Italianiloru,

¹⁾ Numai in dñlele trecute in Nr. 2—1891 din „Famili'a“ ni-s'a datu doreros'a ocaziune de a ceti o poezia scrisa in unu atare spiritulu de unu candidatu de preotu. In spiritulu lui Eminescu se dñce in poezi'a acest'a cã: „mortii dormu de veci in resipire“, desi nu credemu, cã autorulu ar cutezã cã preotu a-si incepe o predica la unu mortu cu cuvintele aceste cã: motto. Pote autorulu n'a auditu nici odata parimi'a ace'a frumosa, de o mña de ori mai frumosa cã tote poeziile lui Eminescu, parimi'a ace'a din Ezechielu profetulu, ce se cetesce in Vinerea mare dupa inmormèntarea Domnulu, in care simbolice este in modu sublimu descria invièrea mortiloru prin ósele cele multe „resipite“, in cari a insuflatu Domnedieu viètia, si au inviatu, „si èra multime de ómeni mare forte forte“. — Totu in poezi'a acest'a se dñce, cã „fericirea e basmu“. Öre cele 8 fericiri, ce le cãntãmu noi la Sãnt'a Liturgia, inca suntu „basmu“? Si öre „basmu“ e si fericirea, „pre carea ochi de omu nu o au vediatu, urechi de omu n'au auditu, si la inim'a omulu n'a strabatutu, carea inse o a pregatitu Domnedieu celoru ce-lu iubescu pre elu“? Totu acolo se dñce, èrasi in spiritulu budhisticu alui Eminescu: „totu e fatsu si trecatoriu“. Öre si Mãntuitoriulu cu faptele lui inca e falsu, desi a dñsu: „Eu sum lumin'a, calea, adevèrulu si vièti'a? Si öre si Evangeliulu e trecatoriu, Evangeliulu, despre care a dñsu Mãntuitoriulu, „cã ceriulu si pamèntulu voru trece, dara cuvintele mele nu voru trece“?

Noi credemu, cã tânerulu autoru a scrisu lucruri de aceste din nescientiã tãneresca cã si altii. Chiar pentru ace'a voimu a le atrage atentiunea, cã pre venitoriu se se pazesca.

In Nr. 3—1891 din „Familia“ vine unu preotu archidieceasanu inca si mai radicalu, si in o poezia intitulata „Deceptiuni“ imitãndu pre Eminescu dñce, cã vecinici'a ce e din colo de ochii nostri, adeca cealalta lume e „o nimic'a fãra margini, fãra fundu, si unu chaos fãra margini“. Cine vorbesce astfeliu, ace'a te face se credi, cã esti in unu pagodu si aúdi pre unu fachiru in Indi'a, si nu pre unu preotu gr. cat. romãnu in Ardealu.

poetulu celu mai mare alu Europei, vulturulu poesiei crestine, acolo este Tasso si Manzoni cu imnii lui cei ângeresci, acolo este Shakespeare, poetulu ordinii morale din lume, acolo suntu tragicii francesi din epoc'a lui Ludovicu XIV, acolo suntu minunile literaturii europene, dramaturgii spanioli Calderon si Lopez de Vega, acolo suntu romanticii germâni Fridericu si Augustu Schlegel, si chiar si classici Schiller si Goethe in partile acelei, in cari stău pre base crestine, si in cari suntu mai frumosi că ori unde¹⁾. Căci sè scia poetii nostri cei tûneri, că pâna astădi in Europ'a productele poetiloru, ce au statu pre bas'a crestinismului, suntu cele mai classice si neajunse. Inca pâna astădi n'a esistatu o religiune mai favorabila ori cărui ramu a poesiei că crestinismulu. Chiar si Voltaire inimiculu celu mare alu crestinismului însu-si a recunoscutu, că geniulu lui n'a produsu lucru mai frumosu că pre „Zaira“, bucat'a ace'a, in carea ideile si -le-a imprumutatu din religiunea crestina. A probatu puterea acest'a a crestinismului pâna la evidintia pentru tôte timpurile genialulu Chateaubriand in opulu sèu „Génie du Christianisme“.

„Dăca inse cu tôte aceste careva din clerulu nostru s'ar află indemnatu a imită pre Eminescu celu ridicatu de „Convorbirile literare“ pâna la ceriu, pre cându acelea-si „Convorbiri“ pre Dante nu suntu in stare sè-lu intielăga, cum se vede din fars'a, ce o au facutu din „Paradisulu“ lui Dante in Nr. 5—1890 — dăca dăcu voiescu sè-lu imiteze pre Eminescu, atunci -i rogămu că sè imiteze pre Eminescu si in trasatur'a cea nobila urmatore din caracterulu lui. Vedeându adeca ôre cine temperamentulu celu linscitu si blândeti'a lui Eminescu l'a intrebatu, că cu o natura de asiă cum de nu s'a facutu preotu? La aceste a respunsu Eminescu: „Nice unu statu din lume nu mi-a placutu că statulu preotimei. Si dăca aveâm credintia, preotu m'asi fi facutu. Fiindu-că inse nu o am, nu m'am facutu, că se nu vinu in contradicere cu mine însu-mi.“ Săpienti sat!

Atal'a.

Novela de F. R. de Chateaubriand.
(Continuare.)

Eră ôr'a, cându tēner'a nevēsta indiana se trediesce in miedulu noptii, căci -si aude dulcele nou nascutu plângându dupa hrana. Mi-am pironitu ochii spre cerulu, pre care rateciă lun'a in forma de secere printre căti-va nori. Gândeâm la sôrtea mea. Atal'a mi-se infatisiă vederei că unu monstiu. Se me parasēsca in clip'a mortii, se me parasēsca ea, pentru care am preferitu sè me arda pre rugu decātu s'o lasu? Si totusi sēmtu, că o iubescu si că voiosu a-si mori pentru ea. . . .

¹⁾ Schiller in „Die Braut von Messina“ descrie in spiritu crestinu singuratarea in unu modu patrundietoriu si plinu de unctiune. Eminescu inca o descrie in spiritu budhisticu. Se le asemene poetii nostri, si se voru uimi de deosebirea cea mare. Descrierea lui Domnedielu alui Goethe in „Faust“, a sacramenteloru in „Wahrheit und Dichtung“ si altele, in cari genialulu poetu s'a pus pre terenulu crestinu, suntu descrierile lui cele mai minunate din tôte, căte le are.

In potriv'a vointiei mele me cuprinse unu somnu greu, somnu ce apăsa uneori pre cei nenorociti. Am visatu, că-mi scuturâm lantiurile; -mi pareă că sēmtu usiorarea, ce ni-se face atunci, cându lantiurile, ce ne strēngu, suntu sdrobite de-o mâna puternica si induratore.

Sēmtirea mea intru atât'a crescū, cătu mi-am deschisu ochii. La lumin'a lunei, ce se iveă dintre doi nori, se desluciă din intunerecu inaintea ochiloru miei o figura de femeie inalta si alba, ce se plecă incetu deslegându-mi legăturile. Vreâm sè strigu, dar o mâna, pre care am recunoscut'o la momēntu, -mi astupă gur'a. Numai o legătura me tiēneă; dar tocmai acest'a se vedeă imposibilu de a fi taiata, căci resboiniculu, ce stă culcatu cu intregu corpulu sèu pre ea, de siguru s'ar fi treditu. Atal'a remase nemișcata privindu spre Indianulu, care credeă, că a venitu *spiritulu*; elu tredindu-se odata -si inchise ochii de nou chiamându in ajutoriu pre Manitou alu sèu. In scurta vreme legăturile erău taiate in două; am urmatu pre mântuitorulu meu, care -mi intinse capetulu unui arcariu, de vreme ce capetulu celu alaltu eră in mân'a ei. Si ce primejdii ne incungiurău, fiulu meu! Acum ne poticniâm de căte unu selbatecu, ce dormiă, acum strigău dupa noi paznicii asiedati de-a lungulu poienei, ér Atal'a le respundeă fiecăruiă din departare. . . . Copiii tipa, cănii ūrla. Abiă amu iesitu din loculu de jale alu aberei, cându unu mugetu puternicu sguduiă padūrea. Taber'a eră tredita; mii de focuri pāpaiău érası; in tôte partile vedeâm fugindu selbatecii cu facile in mâni; noi inca fugiâm repede totu mai departe, mai departe. . .

Cându auror'a sarută muntii Apalachi, noi erămu departe.

Cātu de mare eră fericirea mea, cându m'am vediutu érası singuru cu Atal'a mântuitorulu meu, cu Atal'a, ce mi-s'a datu mie pre veci. Limb'a mea nu află cuvinte, am caditu in genunchi si am disu fetei lui Simighan: „Omulu este unu lucru prea neînsemnatu; dăca -lu căuta spiritele, atunci se nimicesce cu totul. Tu esti spiritulu, care m'ai cercetatu, si inaintea ta limb'a mea se léga.“ Atal'a zimbindu -mi intinse mân'a. „Eră neaperatu de lipsa,“ dīse ea, „sè te urmezu, fiindu-că fara de mine nu voiăi sè fugi. Asta nôpte am coruptu cu daruri pre magu; pre gādii tei inse i-am imbetatu cu beutura de focu¹⁾; a trebuitu sè-mi punu vieti'a in pericolu, pentru-că tu inca ti-ai pus'o pentru mine. Da, tēnere idololatra,“ adause ea cu unu glasu ce me inspaimētă, „jertfa pentru jertfa, sè gustămu imprumutatu amarulu si dulceti'a.“

Atal'a mi-a datu apoi armele, ce n'a uitatu sè le aduca cu sine; dupa ace'a -mi legă ran'a. Mai inainte inse mi-osterse bine cu o frundia de pepenu si mi-o udă cu lacrimile ei. „Acest'a e balsamu,“ am disu eu. „Me temu fôrte, sè nu fia veninu,“ respunse ea. Rupsu apoi de pre sēnulu ei o bucată de velu, faci o legatura pentru rana si o legă cu siuve din pèrulu ei.

(Va urmă.)

¹⁾ Indianii asiă numescu vinarsulu.

Bibliografia.

Transilvania, fôia asociatiunei Transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu — Nr. 1 din 1891. — *Sumariu*: Caucaand in Daci'a — de Dr. At. Marienescu — Facerea lumei — de T. Ceontea. — A sci limbi mai multe — de Dr. Georgiu Popa. — Bibliografiă — Partea oficiala — Concursu literaru. — Consemnarea sumeloru colectate in favorulu școlii de fete a „Asociat. trans.“

In articolulu: *Facerea lumei* de T. Ceontea intalnimu ide'a urmatore: „Desi erta este întrebarea dupa crearea materiei anume, că cine si din ce a creat'o?“ Acum asiă desi erta nu pote fi întrebarea acest'a, si Dlu Ceontea, dăca ar deschide ori ce catechismu crestinescu, ar' află respunsu deplinu la ea, anume, la întrebarea, că cine a creatu materi'a, ar' află acolo respunsulu, că: Domnediu, éra la întrebarea, că din ce a creat'o, ar' află acolo respunsulu, că: din nimic'a. Si D-nulu Ceontea, care precum scimu noi, e profesoru la unu institutu româneșcu crestinu pedagogico-teologicu ar' poté capetă usioru in maini unu atare catechismu.

Ast'a inse mai merge, cum mai merge, că Dlu Ceontea pôte a uitatu cu totul catechismulu, si cându s'a facutu profesoru la institutul celu crestinu, pôte că nime nu l'a intrebatu, că mai scie ceva din catechismu, căci de-lu intrebă, si dīceă, că nu pôte respunde la întrebările de mai susu din catechismu, atunci cu greu ar' fi ajunsu profesoru. Inse Dlu Ceontea totu in alineatul acelu dīce, că materi'a este „necreata si infinita“. Trece mu preste ace'a, cum dēnsulu -si contradice cu cuvintele aceste la ce'a ce a disu mai susu, si -i dīcemu numai atât'a, că totu din catechismulu acelu, pre care se vede, că de totu l'a uitatu, poteă se afe, că nice materi'a ni numai si alt'a nu e „necreata si infinita“, ci numai si numai Domnediu.

Mai departe dīce Dlu Ceontea, că: „*spiritulu celu nepetrunsu si necuprinsu a intratu in materia si a facut'o capabila de a fi resiedinti'a vietiei*“. Acum întrebămu, că dăca „spiritulu acest'a neveditu si necuprinsu“ n'a creatu elu însu-si materi'a, atunci cu ce dreptu a intratu in ea spre a face Domnul Ceontea „resiedintia“ nefiindu alui, si cum de ea „necreata si infinita“ nu i-s'a opusu „spiritulu“ acestuiă, care a intratu in dominiulu ei? Mai departe cum de „spiritulu“ acestuiă mai inainte in o eternitate întrăga nu i-a venitu ehifu, se intre in materia si se faca in ea meliōne de „resiedintie pentru vietie“? Si ce ar' fi, dăca astădi i-ar veni la spiritulu acest'a voia, se lase „resiedinti'a“ acest'a si se se duca din materia pre unde a venitu? Atunci i-ar duce si Dlu Ceontea vieti'a, si „resiedinti'a“ dēnsului facuta de acelu „spiritu“ din „materia infinita si necreata“ i-ar remănē gola. Si Dnulu Ceontea nu ne dă nice o garantia, că „spiritulu“ aceluia, nu -i pôte veni in o buna diminiētia unu atare capriciu. Dlu Ceontea pôte nu vede, că ce invētia elu, este dualismulu lui Zoroaster. Ce va fi de noi? Poetii ne cânta nihilismulu lui Budha, si profesorii ne propunu dualismulu lui Zoroaster? Ast'a insēmna „secululu luminiloru“ la noi?

Post'a Redactiunei: Dlu I. A. in Cs-Sz-Gy. — Precum am mai disu si la altii, pre intentiuni nu potemu dă fôia.

Dloru *corespondenti* le adresămu rogarea, se fia cătu se pôte de scurti, căci spatiulu ne este restrinsu.

Editoru si redactoru respundietoriu:

Dr. Vasiliu Hossu.

Pretulu mărfuriloru.

Piat'a din Blasiu. Grân, hectl. fl. 5.— pâna 5.50, — grâu mestecat fl. 4.— pâna 4.80, secara fl. 4.— pâna 4. 50, — ovesu fl. 2.50 pâna fl. 3.—, cucurudiu fl. 3.50 pâna fl. 3.75, — alacu fl. 2.— pâna fl. 2. 50, cartofi fl. 1.50 pâna fl. 2.—, — semētia de cânepa fl. —.— pâna fl. —, fasolea fl. 5. — pâna fl. 5.50, — carnea de vita chilo 30 cr. pâna 32, carnea de vitielu 28 pâna — cr., carnea de porc 40 pâna — cr., carnea de berbece — pâna — cr., — 10 ôue cu 20 pâna — cr.

JOSIFU GAVORA (1) 6-30

distinsu cu medali'a espositiionala cea mare pentru lucru escelentu si gustu bunu la espositiunea regnicolara din Budapest'a ina. 1885.

Budapest'a, IV. strad'a Vatiului Nr. 17

Recomandu cu pretiuri de cele mai convenabile si in esecutare catu se se pote mai frumosa obiecte de lipsa

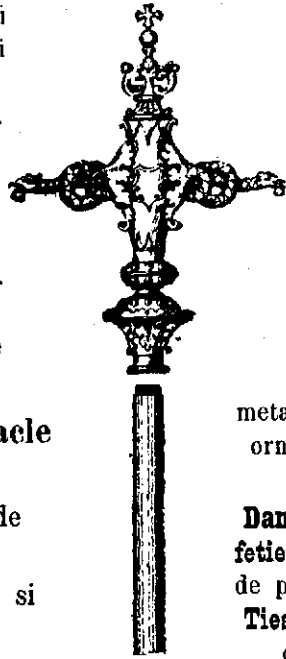
pentru ajustarea besericelor, si anume:

Felons preotiesci si stichare diaconesci

Flamure pentru besericii si reuniuni.

Flamure pentru reuniuni de pompieri, de scolari, reuniuni besericesci, reuniuni industriale, de cantari si de pompe funebre.

Candelabre, racle si potire, luminarie de parete si de altariu, si candel.

Primescu si efp-tuiescu iettinu repararea vestimintelor besericesci, intrargintarea si intraurirea de potire, racle, candel si luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodarii de auru, de argintu si de metasa, precum si de ornaturi besericesci brodate

Dantele besericesci, fetie de altariu, cruci de parete si de scola. Tieseturi besericesci, damasturi etc.

Acuritatea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoscatoare.

Tarifari de pretiuri si preliminarie de spese trimitu la cerere francate.

Fundata in an. 1858.

FRANCISCU WALSER

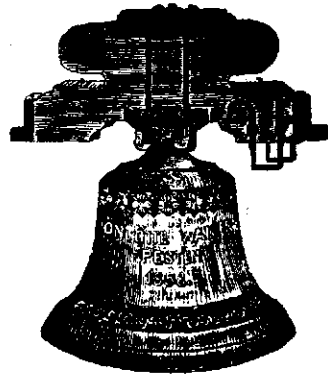
Liferantu de curte alu Altetiei Sale imp. si reg. Archiducele Josifu

proprietariulu primei fabrici ungare de masine si recuisite de pompieri, turnatoriu de clopote si metalu

Budapest'a, VII, strad'a Rottenbiller, Nr. 66

recomanda atentiei preaonoratiloru domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

in care se fabrica atatu grupuri catu si clopote singurateice; cu scaune de fieru patentate si cu chivere (corne) scutite de frecare. Fabric'a a liferatu dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, intr'altelu si celu dela metropol'a din Bucuresci in greutate de 8000 kilograme.

Se afla umblatore scutite de mirosu, arangiamente pentru bai, conducte pentru apa si pompe pentru fantani.

(2) 6-52

Preliminarie de spese si Pretiu-couranturi se trimitu la cerere gratuitu si franco.

Distinsu in anulu 1885 la espositiunea regnicolara din Budapest'a pentru lucru escelentu, progresu si capacitate de concurentia cu diplom'a cea mare de onore.

MERSULU TRENURILORU

pre liniile orientale ale caii ferate de statu r. u. valabilu din 1 Octobre 1890.

Table with multiple columns showing train routes and fares between various cities like Budapest, Predeal, Arad, Timisoara, Sibiu, etc. Includes sub-sections for different routes and specific train types.